

הלכות שבועות פרק ט

א. התובע עדיו להעיד לו עדות שיתחייב הנתבע בעדותו לבדה לתן לתובע זה ממון מטלטל, וכפרו בעדותו ונשבעו בין שנשבעו בבית דין, בין שנשבעו חוץ לבית דין הרי אלו חייבין משום שבועת העדות, שהרי הפסידוהו ממון בכפירתם.

ב. וכן אם השביען התובע, וכפרו בו אף על פי שלא נשבעו הן, ולא ענו אמן אחר שבועתו כיוון שכפרו, הרי אלו חייבין: והוא, שישביען בבית דין.

ג. אין העדים חייבין בשבועת העדות, עד שיכפרו בעדותו בבית דין בין שנשבעו או השביען בבית דין, בין שנשבעו או השביען חוץ לבית דין הכפירה בבית דין בלבד: שנאמר "אם-לוא יגיד, ונשא עונו" (ויקרא ה, א) מקום שיגיד ויועיל, הוא שאם לא יגיד שם יתחייב.

ד. תבען בעדות שאינה מחייבת ממון, או בעדות קרקעות, או עבדים, או שטרות, וכפרו ונשבעו פטורין משבועת העדות: שאינן חייבין אלא על כפירת עדות ממון שדומה לפקדון ותשומת יד וגזל ואבדה שפרטן הכתוב בפרשה, שהן מטלטלין שגופן ממון; וכשיעידו לזה, יתן זה.

ה. וכן המשביע עדי קנס, וכפרו פטורין משבועת העדות: מפני שאם קדם הנתבע והודה בקנס יפטר מלשלם, ואף על פי שבאו העדים אחר כן והעידו. נמצאו העדים שלא חייבו זה בעדותו לבדה, אלא עדותו עם כפירת הנתבע היא המחייבת אותו; והואיל ואם הודה, לא תועיל עדותו אם כפרו בה ונשבעו, פטורין.

ו. משביעכם אני שתבואו ותעידו לי שיש לי ביד פלוני תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה, וכפרו חייבין בשבועת העדות: מפני הקרן שהוא ממון, לא מפני הכפל שהוא קנס. וכן אם השביען שיעידו לו שאנס פלוני או פתה בתו, וכפרו חייבין בשבועת העדות: מפני הבשת והפגם שאם הודה בהן הנתבע משלם, לא מפני הקנס. וכן כל כיוצא בזה.

ז. אין העדים חייבין בשבועת העדות, עד שיכפרו וישבעו אחר תביעת בעל הדין עצמו או שלוחו; אבל אם קדמו ונשבעו קדם שיתבעם, פטורין משבועת העדות. כיצד: ראו התובע הולך אחריהן, אמרו לו, למָה אתָה בא אחרינו, שבועה שאין אנו יודעין לך עדות הרי אלו פטורין משבועת העדות: מפני שלא תבען התובע, אלא הם קדמו ונשבעו בתביעת עצמן.

ח. וכן אם השביען הנתבע, שאם תדעו לזה שתובע אותי עדות, שתבואו ותעידו לו, וכפרו הרי אלו פטורין משבועת העדות, עד שישביעם התובע. ואין צריך לומר אם השביען שיבואו ויעידו שיש לפלוני ביד פלוני ממון, וכפרו שהן פטורין, שאין זה תובע דין עצמו.

ט. וכן אם קדמה שבועה לעדות הרי אלו פטורין משבועת העדות, שנאמר "ושמעה קול אלה, והוא עד" (ויקרא ה, א): שקדמה עדות לשבועה, לא שקדמה שבועה לעדות. כיצד: משביע אני עליכם כשתדעון לי עדות שתבואו ותעידוני, ואמרו

אָמֵן, וְיִדְעוּ לוֹ עֲדוֹת אַחֵר כֵּן, וְתִבְעֵם לְהַעֲדִי וְכִפְרוּ בּוֹ הָרִי אֱלוֹ
פִּטְוִרִין מִשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת.

י. אֵין הָעֲדִים חִיבִין בִּשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת, עַד שְׁיִיחַד אוֹתָם הַתּוֹבֵעַ
וְיִשְׁפִּיעַם אוֹ יִשְׁבְּעוּ. פִּיצֵד: עֲמַד בְּבֵית הַפִּנְסָת וְאָמַר, מִשְׁפִּיעַ
אֲנִי כָּל מִי שְׁיִדַּע לִי עֲדוֹת שְׁיִבּוֹא וְיַעֲדִי לִי, וְעָנוּ כָּלָם אָמֵן,
וְעָדִיו בְּכִלְלָן, וְאַחֵר כֶּךָ תִּבַּע עָדָיו, וְכִפְרוּ בּוֹ הָרִי אֱלוֹ פִּטְוִרִין
מִשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יַחַד עָדָיו בִּשְׁבוּעָה בְּפָנֵי עֲצָמָן.

יא. אָבֵל אִם אָמַר מִשְׁפִּיעַ אֲנִי כָּל הָעוֹמְדִים כָּאֵן, שָׂאֵם יִדְעוּ
לִי עֲדוֹת שְׁיִבּוֹאוּ וְיַעֲדוּ לִי, וְהָיוּ עָדָיו בְּכִלְלָן, וְכִפְרוּ הָרִי אֱלוֹ
חִיבִין בִּשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת, שֶׁהָרִי יַחֲדָן בְּכִלְלָן אַחֲרֵים.

יב. וְכֵן אִם אָמַר לְעֲדִים, בּוֹאוּ וְהַעֲדוּ לִי שְׂיֵשׁ לִי מִנָּה בְּיַד
פְּלוֹנִי, וְאַחֵר כֶּךָ עֲמַד בְּבֵית הַפִּנְסָת וְהַשְׁפִּיעַ כָּל מִי שְׁיִדַּע לוֹ
עֲדוֹת יָבּוֹא וְיַעֲדִי, וְלֹא בָּאוּ וְלֹא הַעֲדוּ הָרִי אֱלוֹ חִיבִין, שֶׁהָרִי
תִּבְעֵן תַּחֲלָה: וְהוּא שְׂיָהָיו שָׂם בְּבֵית הַפִּנְסָת, וְיִהְיֶה שָׂם בֵּית
דִּין. אָבֵל אִם לֹא הָיוּ בְּפָנֵי בֵּית דִּין אִם עָנוּ אָמֵן, חִיבִין בִּשְׁבוּעַת
הָעֲדוֹת כְּשִׁיכְפְּרוּ בְּעֲדוֹתָן בְּבֵית דִּין; וְאִם לֹא עָנוּ אָמֵן, אֵינָן
חִיבִין.

יג. אַחַד הַמִּשְׁפִּיעַ עָדָיו בִּשְׁבוּעָה, אוֹ שֶׁאָמַר לָהֵן מִצְוָה אֲנִי
עָלֵיכֶם בִּשְׁבוּעָה, אוֹסְרָכֶם אֲנִי בִּשְׁבוּעָה הָרִי אֱלוֹ חִיבִין: וְהוּא
שְׂיִשְׁפִּיעַם בְּשֵׁם אוֹ בְּכִנּוּי, כִּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וְאֵין הָעֲדִים חִיבִין,
עַד שְׂיִשְׁפִּיעַם בְּלִשׁוֹן שֶׁהֵן מִכִּירִין אוֹתָהּ.

יד. הִנֵּה לְמִדַּת שְׂאִין הָעֲדִים חִיבִין בִּשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת, אֲלֹא
עַל פִּי עֲשָׂרָה דְּבָרִים; וְאֵלוּ הֵן שְׂיִתְבַּעֵם הַתּוֹבֵעַ, וְשִׁתְהִיָּה עֲדוֹת
מִמּוֹן, וְשִׁתְהִיָּה מִמּוֹן הַמַּטְלִיט, וְשִׁתְחִיב הַנִּתְבַּע לְשֵׁלֶם בְּעֲדוֹתָן
לְבָדָה אִם הַעֲדוּ, וְשִׁיכְפְּרוּ אַחֵר שֶׁתִּבְעֵן הַתּוֹבֵעַ, וְשִׁיכְפְּרוּ
בְּבֵית דִּין, וְשִׁתְהִיָּה שָׂם שְׁבוּעָה בְּשֵׁם אוֹ בְּכִנּוּי, וְשִׁתְקָדֶם יִדְעִית
הָעֲדוֹת לִשְׁבוּעָה, וְשִׁיחַד עָדָיו בְּעֵת הַשְׁבוּעָה אוֹ בְּעֵת הַתְּבִיעָה,
וְשִׁתְהִיָּה הַשְׁבוּעָה בְּלִשׁוֹן שֶׁהֵן מִכִּירִין אוֹתָהּ.

טו. כָּל מְקוֹם שֶׁאָמְרָנוּ פִּטְוִר, מִשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת; אָבֵל חִיב
בִּשְׁבוּעַת בִּטּוּי: וְהוּא שֶׁנִּשְׁבַּע אוֹ שֶׁעָנָה אָמֵן אִם הִשְׁבִּיעוּ אַחֵר,
שֶׁהָרִי נִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר. אָבֵל הַמַּחֲיב בִּשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת אֵף עַל פִּי
שֶׁהוּא נִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מְזִיד אֵינּוּ חִיב מִשּׁוֹם
שְׁבוּעַת בִּטּוּי, אֲלֹא מִשּׁוֹם שְׁבוּעַת הָעֲדוֹת בְּלָבָד: שֶׁהָרִי הַכָּתוּב
הוֹצִיא שְׁבוּעַת הָעֲדוֹת מִכָּלֵל שְׁבוּעַת בִּטּוּי, לְחִיב הַמְּזִיד בָּהּ
כְּשׁוֹגֵג בְּקִרְבָּן, לֹא בְּמִלְקוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא־אֶחָת מִהֵנָּה" (ראוּ וִיקְרֹא
ה', וִיקְרֹא ה',) בְּמִין אֶחָד מִמִּינֵי שְׁבוּעוֹת אֶתְּהָ מַחֲיב הַנִּשְׁבַּע,
וְאֵין אֶתְּהָ מַחֲיבּוֹ בְּשֵׁנֵי מִינֵין עַד שְׂיִתְהִיָּה חִיב בְּדִין שְׁבוּעַת
הָעֲדוֹת וּבְדִין שְׁבוּעַת בִּטּוּי.

טז. מִשְׁפִּיעַ אֲנִי עָלֵיכֶם אִם לֹא תִבּוֹאוּ וְתַעֲדוּ לִי, שְׂיֵשׁ לִי בְּיַד
פְּלוֹנִי פְּקֻדוֹן וְתִשּׁוּמַת יָד גָּזֹל וְאַבְדָּה, שְׁבוּעָה שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין
לָךְ עֲדוֹת אֵינָן חִיבִין אֲלֹא אֶחָת; שְׁבוּעָה שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ
עֲדוֹת שְׂיֵשׁ לָךְ בְּיַד פְּלוֹנִי פְּקֻדוֹן וְתִשּׁוּמַת יָד גָּזֹל וְאַבְדָּה, חִיבִין
עַל כָּל אֶחָת וְאַחַת.

יז. מִשְׁפִּיעַ אֲנִי עָלֵיכֶם אִם לֹא תִבּוֹאוּ וְתַעֲדוּ לִי, שְׂיֵשׁ לִי
בְּיַד פְּלוֹנִי חֲטִים וְשַׁעוֹרִים וְכִסְמִין, שְׁבוּעָה שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ
עֲדוֹת אֵינָן חִיבִין אֲלֹא אֶחָת; שְׁבוּעָה שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת

שֵׁשׁ לָךְ בַּיּוֹם פְּלוּנִי חָטִים וְשַׁעוֹרִים וְכִסְמִין, חִיבִין עַל כָּל אַחַת
וְאַחַת. וְכֵן אִם תִּבְעוּ אוֹתָן רַבִּים לְהַעֲדִיד לָהֶם, וְאָמְרוּ שְׁבוּעָה
שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָכֶם עֲדוֹת אֵינָן חִיבִין אֲלָא אַחַת; לֹא לָךְ, וְלֹא
לָךְ, וְלֹא לָךְ חִיבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כְּדָרְךָ שְׂבִאֲרָנוּ בְּשִׁבוּעַת
הַפְּקָדוֹן.

יח. הַנִּשְׁבָּע לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לוֹ עֲדוֹת, וְנִמְצָא שְׂאִינוּ יוֹדְעַ לֹא
עֲדוֹת הָרִי זֶה פְּטוּר. וְאֵין כָּאן לֹא שְׁבוּעַת הָעֲדוֹת, וְלֹא שְׁבוּעַת
בְּטוּי, מִפְּנֵי שְׁשִׁבוּעַת בְּטוּי, אֵינָה אֲלָא בְּדִבְרֵי שֵׁשׁ בּוֹ לֹא וְהֵין:
וְאִם יֹאמַר שְׁבוּעָה שְׂאִינִי יוֹדֵעַ לָךְ עֲדוֹת, אֵין זֶה שְׁבוּעַת בְּטוּי
אֲלָא שְׁבוּעַת הָעֲדוֹת; וְהוּאִיל וְלֹא זֶה שֵׁשׁ בָּהּ אֵינָה שְׁבוּעַת
בְּטוּי, כֹּךְ הֵין שְׁבָה שֶׁהוּא הַנִּשְׁבָּע שִׁיּוֹדֵעַ לוֹ עֲדוֹת אֵינָה שְׁבוּעַת
בְּטוּי.

יט. דִּבְרֵי בְּרוּר שֶׁהַנִּשְׁבָּע לַחֲבֵרוֹ שֶׁהָעִיד לוֹ, וְהוּא לֹא הָעִיד, אוֹ
שֶׁלֹא הָעִיד לוֹ, וְהוּא הָעִיד הָרִי זֶה חִיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי,
וְאֵין כָּאן שְׁבוּעַת עֲדוֹת כָּלָל.